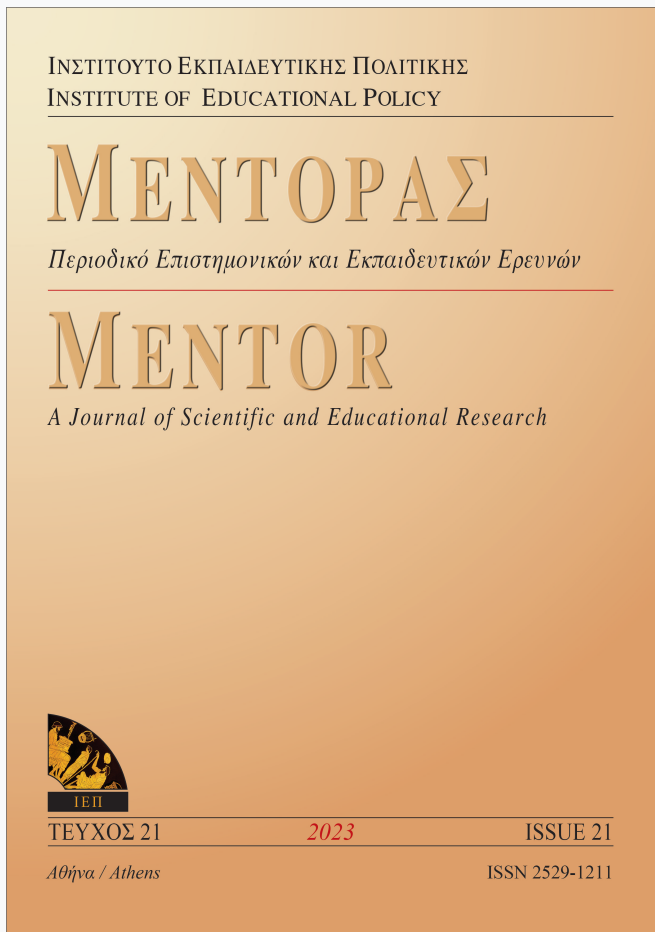

Μέντορας

Τόμ. 21, Αρ. 1 (2023)

MENTOPAS

Editorial

Συντακτική Επιτροπή

Εκδοτικό Σημείωμα

Συντακτική Επιτροπή του περιοδικού

ΑΓΑΠΗΤΟΙ ΑΝΑΓΝΩΣΤΕΣ ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΣΤΡΙΕΣ, σας καλωσορίζουμε στο 21ο τεύχος του περιοδικού **ΜΕΝΤΟΡΑΣ** του **Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής (ΙΕΠ)**, το πρώτο που δημοσιεύεται στην πλατφόρμα *e-journals* του **Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης**.

Ένα θέμα αιχμής, που απασχολεί την εκπαιδευτική κοινότητα σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, λόγω του σύγχρονου συγκείμενου (π.χ. κοινωνικών, οικονομικών, πολιτικών, τεχνολογικών, παιδαγωγικών εξελίξεων) αφορά στην ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης. Η έννοια όμως της ποιότητας απαιτεί λειτουργικούς ορισμούς, αφού κατά περίπτωση προσδιορίζεται από διάφορους/ες ενδιαφερόμενους/ες με ποικίλους τρόπους για ποικίλους λόγους (Harvey, & Green, 1993). Κατά συνέπεια είναι σημαντικό να αποσαφηνίζεται κάθε φορά ποιος ορίζει την ποιότητα, πότε, πού και για ποιον λόγο. Βασικό εργαλείο διασφάλισης ή/και διαρκούς βελτίωσης της ποιότητας αποτελεί η αξιολόγηση. Αποδεχόμενοι/ες την ποιότητα ως διαρκή βελτίωση και νοοτροπία ανάπτυξης στην εκπαίδευση, κυρίαρχη τάση αποτελεί η αξιολόγηση με στόχο τη μάθηση. Σε αυτήν την περίπτωση κάθε εκπαιδευτικό ίδρυμα και κάθε εμπλεκόμενος/η σε αυτόν εξελίσσεται σε μανθάνοντα οργανισμό. Η αξιολόγηση, λοιπόν, λαμβάνοντας υπόψη όλα τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του πλαισίου (ανθρώπινοι και μη πόροι) στο οποίο αξιοποιείται διερευνά ανάγκες, προσδοκίες, ενδιαφέροντα, οδηγεί σε σχέδια δράσης με στοχευμένες βελτιωτικές παρεμβάσεις, που εκπονούνται, υλοποιούνται και αξιολογούνται προτάσσοντας δημοκρατικές, συνεργατικές διαδικασίες και αξίες με στόχο πάντα τη βελτίωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας για όλους/ες. Έτσι, κάθε εκπαιδευτικό ίδρυμα εξελίσσεται σε φορέα ποιότητας που διαρκώς βελτιώνεται και διαμορφώνει ανάλογη κουλτούρα που επηρεάζει την εκπαιδευτική και εν δυνάμει την ευρύτερη κοινότητα. Το όραμα είναι εκπαιδευτικά ιδρύματα που αξιοποιούν διαδικασίες εσωτερικής και εξωτερικής αξιολόγησης προκειμένου να καινοτομούν, να πρωτοπορούν, να εμπνέουν και να συμπαρασύρουν με όρους ποιότητας την ευρύτερη κοινότητα σε μια διαρκή διαδικασία βελτίωσης και ανάπτυξης.

Το παρόν τεύχος αποτελείται από εννέα άρθρα τα οποία πραγματεύονται θέματα που απασχολούν την εκπαιδευτική κοινότητα όπως η ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης και η σύνδεσή της με την αξιολόγηση και την αυτοαξιολόγηση των σχολικών μονάδων, η διδασκαλία λογοτεχνικών κειμένων, η ένταξη των ΤΠΕ στην εκπαίδευση αλλά και η προσπάθεια της εισαγωγής της Οπτικοακουστικής Παιδείας στη

θεσμοθετημένη εκπαίδευση καθώς και η εφαρμογή οργανωμένων καινοτόμων προγραμμάτων.

Το διακύβευμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) αναφορικά με την αξιολόγηση της ποιότητας του εκπαιδευτικού έργου στη βασική εκπαίδευση και η ύπαρξη διαφοροποιημένων εθνικών εκπαιδευτικών στόχων των κρατών μελών, οι οποίοι αλληλεπιδρούν με τα ευρωπαϊκά και διεθνή πρότυπα ποιότητας στην προσπάθεια δημιουργίας εθνικού εκπαιδευτικού αξιολογικού συστήματος, αποτελεί βασική στόχευση του πρώτου άρθρου. Η συγγραφέας παρουσιάζει την πολιτική της ΕΕ για θέματα ποιότητας και λογοδότησης του παραγόμενου εκπαιδευτικού έργου και την πολιτική και κοινωνιολογική διάσταση της αξιολογικής διαδικασίας του εκπαιδευτικού έργου, αναφορικά με τα ποιοτικά χαρακτηριστικά που προτείνεται να διέπουν το παραγόμενο εκπαιδευτικό έργο.

Στο δεύτερο άρθρο παρουσιάζεται μια προσπάθεια για τη διερεύνηση των στάσεων, των αντιλήψεων και των πεποιθήσεων των εκπαιδευτικών για την αυτοαξιολόγηση της σχολικής μονάδας, τα αποτελέσματα της οποίας αναδεικνύουν την αναγκαιότητα της αυτοαξιολόγησης, τον σημαίνοντα ρόλο του/της διευθυντή/ντριας, της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών και των σημαντικών αρνητικών στάσεων τους ως προς τον θεσμό της αξιολόγησης με την επισήμανση ότι η αλλαγή της κουλτούρας ενός οργανισμού είναι μια διαδικασία πολύπλοκη, απαιτητική και χρονοβόρα.

Η διδασκαλία της λογοτεχνίας απασχολεί τους συγγραφείς των τριών επόμενων άρθρων. Στο τρίτο άρθρο παρουσιάζεται έρευνα σε λογοτεχνικά κείμενα με στόχο την εξοικείωση των μαθητών/τριών δημοτικού σχολείου με την αναπηρία και τις ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Εξετάστηκαν βιβλία παιδικής και πρώιμης εφηβικής λογοτεχνίας και αποσπάσματα από τα Ανθολόγια Λογοτεχνικών Κειμένων με αναφορά στην αναπηρία/ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, τα οποία απευθύνονται σε μαθητές/τριες δημοτικής εκπαίδευσης. Τα κείμενα ταξινομήθηκαν σε κατηγορίες ανάλογα με το είδος της αναπηρίας/ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών που προβάλλουν και στη συνέχεια ακολούθησε ανάλυση του περιεχομένου τους με θεματικές κατηγορίες: το κειμενικό είδος, τον σκοπό, τον τύπο του/της αφηγητή/τριας, τη σχέση του/της με τον χαρακτήρα με αναπηρία/ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, τη συμμετοχή του/της στην ιστορία, τις ιδιότητες του χαρακτήρα με αναπηρία/ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, την εξέλιξη της πλοκής και της γλώσσας.

Ενώ το τέταρτο άρθρο παρουσιάζει τις διαστάσεις δημιουργίας μιας ψηφιακής Λέσχης Ανάγνωσης στο σχολικό περιβάλλον της δευτεροβάθμιας γυμνασιακής εκπαίδευσης με την αξιοποίηση εκπαιδευτικών συνεργατικών εργαλείων Web 2.0., και την προσπάθεια να αναδειχθεί ότι τα προγράμματα φιλοαναγνωσίας σε ψηφιακό περιβάλλον μπορούν να ενδυναμώνουν το πρόγραμμα εγγραμματοτισμού των εφήβων στην

εκπαίδευση και να συμβάλλουν στην απόκτηση των λεγόμενων «ήπιων δεξιοτήτων», όπως επικοινωνιακές και ψηφιακές δεξιότητες, ομαδικότητα, συνεργασία και δημιουργική σκέψη. Αξιοποιήθηκε η εργαλειακή μελέτη περίπτωσης βασισμένη στην έρευνα δράσης και εφαρμόστηκε τριγωνοποίηση δεδομένων. Αναδείχτηκε η ανάγκη του σχεδιασμού και υλοποίησης στοχευμένων και ποικίλων καινοτόμων δράσεων προώθησης της κουλτούρας της ανάγνωσης στο σχολείο, προκειμένου να ερευνηθεί το αναγνωστικό κίνητρο των μαθητών/τριών, να εκτιμηθούν οι ωφέλειες από τη χρήση της ψηφιακής τεχνολογίας στη μάθηση, την αποτελεσματική διαχείριση και απόκτηση της γνώσης καθώς και την ανάπτυξη των λεγόμενων «ήπιων δεξιοτήτων».

Τη λειτουργία της διακειμενικότητας στο λογοτεχνικό κείμενο πραγματεύεται το επόμενο άρθρο, αναφορικά με τα μοντέλα ερμηνείας των θεωρητικών της διακειμενικότητας, ιδιαίτερα στην περίπτωση του ιστορικού διακειμένου και στην αμφίδρομη σχέση Λογοτεχνίας και Ιστορίας. Η έρευνα εστιάζει στην αξιολόγηση των επιδόσεων των μαθητών/τριών Λυκείου, ως προς την πρόσληψη και επίγνωση του ιστορικού διακειμένου σε επιλεγμένα αποσπάσματα της μεταπολεμικής πεζογραφίας πριν και μετά από την αναζήτηση υποστηρικτικού υλικού μέσω του διαδικτύου και τα αποτελέσματα αποτέλεσαν γνώμονα μιας διδακτικής πρότασης, η οποία με χρήση παράλληλων κειμένων (παραδοσιακών, πολυτροπικών, σχηματικών) αποσκοπεί να προωθήσει τον κριτικό εγγραμματισμό.

Η διερεύνηση των αποφάσεων και των δράσεων του ελληνικού Υπουργείου Παιδείας που σχετίζονται με την εισαγωγή των Νέων Τεχνολογιών στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση και την πορεία για την υλοποίηση του οράματος του ψηφιακού σχολείου, παρουσιάζεται στο επόμενο άρθρο, με την αναδρομή της εισαγωγής των Τ.Π.Ε. στην ελληνική εκπαίδευση από τα μέσα της δεκαετίας του '80 μέχρι σήμερα με τη διδασκαλία των μαθημάτων της Πληροφορικής σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης και την αξιοποίηση των Τ.Π.Ε. ως εργαλείου στήριξης της μαθησιακής διαδικασίας σε όλα τα γνωστικά αντικείμενα. Στη συνέχεια αναπτύσσονται οι στρατηγικές ένταξης των Τ.Π.Ε. στην ελληνική εκπαίδευση σε διάφορα επίπεδα παρεμβάσεων (σε μακρο-επίπεδο, σε μεσο-επίπεδο, σε μικρο-επίπεδο).

Για μια άλλη ματιά στο παρελθόν... μας προκαλεί ο συγγραφέας στο έβδομο άρθρο με τις προτεινόμενες κινηματογραφικές ταινίες στο βιβλίο Ιστορίας της Γ' Γυμνασίου. Σκοπός της έρευνας είναι να μελετηθούν οι κινηματογραφικές ταινίες που προτείνονται στο βιβλίο Ιστορίας της Γ' Γυμνασίου, ο τρόπος αξιοποίησής τους μέσω των σχετικών «Ασκήσεων-Δραστηριοτήτων» και η προσδοκώμενη παιδαγωγική τους ωφέλεια, στο πλαίσιο της Παιδαγωγικής της Ειρήνης και της Οπτικοακουστικής Παιδείας, με τη μελέτη των ταινιών να προσεγγίζεται με μεθόδους της ποσοτικής ανάλυσης περιεχομένου, της δόμησης περιεχομένου και της κριτικής ανάλυσης λόγου με την καινοτομία να μπορεί να θεωρηθεί ένα μικρό πρώτο βήμα προς την κατεύθυνση της

εισαγωγής της Οπτικοακουστικής Παιδείας στη θεσμοθετημένη εκπαίδευση.

Το όγδοο άρθρο πραγματεύεται την προσέγγιση της ιστορίας των Ελλήνων του Πόντου από μαθητές/μαθήτριες Δημοτικού Σχολείου μέσω της συμμετοχής τους στο Πανελλήνιο Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα – Διαγωνισμό: «Ποντιακός Ελληνισμός: μνήμες και όνειρα, παρελθόν, παρόν και μέλλον», που διοργανώθηκε από τη Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Σερρών (2016-2020). Οι μαθητές/τριες που συμμετείχαν γνώρισαν την ιστορία του Ποντιακού Ελληνισμού, εστιάζοντας στην έννοια της «γεννοκτονίας», καθώς και τους αγώνες των Ποντίων να διατηρήσουν την ελευθερία, τη γλώσσα, τη θρησκεία, την εθνική τους συνείδηση και δημιούργησαν δραστηριότητες οι οποίες παρουσιάζονται στην παρούσα μελέτη.

Τέλος, στο ένατο άρθρο παρουσιάζεται η αναγκαιότητα ύπαρξης καινοτόμων προγραμμάτων στο σχολείο και υποστηρίζεται ότι για να βοηθήσει τους μαθητές/τριες θα πρέπει να συντρέχουν συγκεκριμένες προϋποθέσεις και να έχουν συγκεκριμένα χαρακτηριστικά. Ο συγγραφέας παρουσιάζει τη δομή την εφαρμογή και τις δράσεις του προγράμματος «Εστία» με το οποίο το σχολείο ενέπλεξε μαθητές/τριες, εκπαιδευτικούς και γονείς σε βιωματικές δράσεις, εφάρμοσε εκπαιδευτικές πολιτικές συμπερίληψης και τέλος συνέβαλε στην εδραίωση ενός σχολικού οράματος προσανατολισμένο στις αρχές του ανοιχτού συνεργατικού σχολείου.

Βιβλιογραφία

Harvey, L. & Green, D. (1993). Defining Quality. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 18(1), 9-34.
<http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/0260293930180102>